

Postaw na 3-latka!

Miniporadnik dla rodziców
dzieci rozpoczynających edukację przedszkolną

Spis treści

Wstęp	3
1. Jak przebiega rozwój dziecka 3-letniego	4
1.1. Rozwój fizyczny	4
1.2. Rozwój społeczny i emocjonalny	6
2. Dlaczego dziecko powinno chodzić do przedszkola	8
2.1. Zalety uczęszczania do przedszkola	8
2.2. Zabawa - podstawowa forma aktywności	9
2.3. Edukacja w przedszkolu	10
2.4. Zasady kierowania rozwojem dziecka	11
2.5. Metody i środki dydaktyczne	11
2.6. Dlaczego wychowanie w domu nie zastąpi wychowania w przedszkolu	12
3. Jakie uczucia towarzyszą dzieciom i ich rodzicom podczas pierwszych dni w przedszkolu	13
3.1. Rozstanie z rodzicami	13
3.2. Niechciany znaczek rozpoznawczy	14
3.3. Spożywanie posiłków i leżakowanie	14
3.4. Potrzeby fizjologiczne	15
3.5. Napięcie emocjonalne	15
3.6. Nowa organizacja trybu życia	16
4. Jak rodzice powinni wspierać adaptację dziecka w przedszkolu	18
4.1. Co powinna zawierać przykładowa wyprawka	22
5. Dlaczego warto zaufać nauczycielom wychowania przedszkolnego	23
6. Co należy zrobić, aby zapisać dziecko do przedszkola	25
6.1. Kto może zapisać dziecko do przedszkola	25
6.2. Ile lat może mieć dziecko	25
6.3. Kiedy zapisać dziecko do przedszkola	25
6.4. Jak zapisać dziecko do przedszkola - krok po kroku	26
6.5. Gdzie złożyć wniosek	26
6.6. Ile zapłacisz	26
6.7. Co przygotować	26
6.8. Jakie są zasady rekrutacji do przedszkoli	27
6.9. Jakie dodatkowe dokumenty należy złożyć	27
6.10. Kiedy kończy się rekrutacja	27
6.11. Co zrobić, jeśli Twoje dziecko nie dostało się do wybranego przedszkola	27

Drodzy rodzice

Wychowanie przedszkolne jest w Polsce pierwszym etapem edukacji obejmującej dzieci w wieku od 3 lat do rozpoczęcia nauki w klasie I szkoły podstawowej. Jego głównym zadaniem jest przede wszystkim pomoc rodzicom w sprawowaniu opieki wychowawczej nad dziećmi.

Większość rodziców ma jednak obawy, czy nie jest za wcześnie, aby posyłać do przedszkola 3-letnie dziecko. Uważają oni, że wchodząc w nowe środowisko społeczne i materialne, jakim jest przedszkole, małe dziecko doświadcza dużej liczby silnych bodźców, co sprawia, że przeżywa ono niepokoje i obawy. Również długie przebywanie 3-lątka w większej grupie jest dużym obciążeniem dla jego kruchoego i wrażliwego jeszcze układu nerwowego, a brak opiekuńczej matki uniemożliwia mu rozwiązywanie konfliktów i pokonywanie trudności. Rodzice boją się, że proces przystosowania się ich dziecka do środowiska przedszkolnego będzie przebiegał z trudnościami.

Obawy te jednak nie dziwią, bowiem podstawowym celem działań rodziców jest chronienie dziecka przed krzywdzeniem, zabezpieczanie przed bólem i cierpieniem, unikanie, a przynajmniej ograniczanie przeżywania strachu i lęku.

Adaptacja w środowisku przedszkolnym nie będzie traumatycznym przeżyciem, jeśli rodzice będą mieli podstawową wiedzę na temat przygotowania dziecka do rozpoczęcia uczęszczania do przedszkola.

Swoją wiedzę i swoim doświadczeniem na temat tego, jak ułatwić dziecku uzyskiwanie pozytywnych rezultatów w pokonywaniu trudności adaptacyjnych, podzielili się autorzy poradnika:

Nasi eksperci

prof. nadzw. dr hab. Anna Klim-Klimaszewska –

pracownik naukowy Instytutu Edukacji Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, specjalistka w zakresie pedagogiki przedszkolnej, autorka ponad 300 publikacji (monografii, artykułów w czasopiśmie i rozdziałów w monografiach wieloautorских) opublikowanych w kraju i za granicą (Litwa, Białoruś, Bułgaria, Ukraina, Rosja, Czechy, Francja, Słowacja, Hiszpania, Finlandia, Kanada, Anglia, Irlandia, Stany Zjednoczone, Szwajcaria, Cypr)

mgr Agata Fijałkowska-Mroczek –

pracownik naukowy Instytutu Edukacji Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, specjalistka w zakresie pedagogiki przedszkolnej, doktorantka na Preszowskim Uniwersytecie w Preszowie (Słowacja). Jest autorką 27 publikacji, w tym 10 za granicą (Słowacja, Czechy, Ukraina, Węgry)

mgr Aleksandra Kurosad –

nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach. Ukończyła studia na kierunku pedagogika o specjalności nauczyciel historii oraz studia podyplomowe z zakresu edukacji wczesnoszkolnej. Jej hobby to język angielski, który wykorzystuje każdego dnia w pracy z dziećmi

dr Agnieszka Araucz-Boruc –

pracownik naukowy Instytutu Edukacji Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, mama dwójki dzieci: 8-letniej Leny i 3-letniego Bartka

1. Jak przebiega rozwój dziecka 3-letniego

Dziecko 3-letnie jest na tyle dobrze rozwinięte pod względem fizycznym i psychicznym, aby rozpocząć edukację przedszkolną.

1.1. Rozwój fizyczny

Prawidłowo rozwijający się 3-latek potrafi:

- chodzić bokiem, tyłem,
- stać przez chwilę na jednej nodze bez żadnej pomocy,
- stąpać i stać na czubkach palców,
- dobrze skakać, odbijać się z podłogi dwiema stopami (choć skoki są trudnym zadaniem dla 3-latków),
- biegać na całych stopach, (może także biegać na palcach – jego bieg jest płynny, a krok wyrównany),
- wchodzić po stopniach i schodzić w dół z pomocą, trzymając się poręczy schodów lub ręki osoby dorosłej (robi to w pozycji wyprostowanej; wchodząc, stawia najpierw jedną nogę na stopniu, a potem dosuwa do niej drugą nogę),
- rzucać (bez tracenia równowagi) na odległość ok. 1 m, używając dwóch rąk (podczas rzucania ciało jest nieruchome),
- łąpać dużą piłkę, sztywno wyciągając do przodu szeroko rozstawione ręce,
- pchać przed sobą rowerek i jeździć na nim, gdy ktoś trzyma go za siodełko,
- przeciągać i przepychać duże zabawki wokół przeszkody,
- tworzyć budowle trójwymiarowe, np. mosty,
- manipulować różnymi przedmiotami codziennego użytku,
- samodzielnie korzystać z toalety,
- nałożyć części ubrania, np. spodnie, chociaż ubiera się i rozbiera przy pewnej pomocy dorosłego,
- umyć twarz, ręce i wytrzeć się ręcznikiem,
- posługiwać się łyżką oraz widelcem,
- zbierać małe przedmioty, np. potrafi pozbierać rozsypane płatki kukurydziane.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Z całą pewnością łatwiej poradzi sobie w przedszkolu dziecko, które jest samodzielne, to znaczy potrafi samodzielnie się ubrać, skorzystać z toalety, poprosić o picie. Tak było w przypadku córki, która poza tym była dzieckiem bardzo komunikatywnym i potrafiła już wyraźnie powiedzieć, czego potrzebuje. Z synem było inaczej, znacznie trudniej, ale wydaje mi się, że były to tylko moje obawy. W momencie pójścia do przedszkola syn dopiero uczył się korzystania z toalety. Jak się później okazało, kłopotliwe sytuacje, wymagające zmiany ubrania, zdarzały się rzadko. Ja jednak ciągle martwiłam się, czy nie zmoczy ubranka podczas spaceru, wyjścia do kina, na plac zabaw, czy zdąży powiedzieć o swoich potrzebach, czy nie zostawiłam w przedszkolu zbyt mało ubrań na zmianę. Moje obawy były zupełnie bezzasadne, bo przecież syn był pod fachową opieką, a panie nie po raz pierwszy miały do czynienia z takimi sytuacjami.

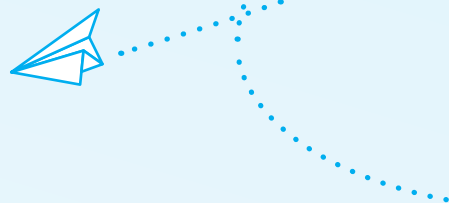

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Pójście do przedszkola jest wielkim przeżyciem zarówno dla dziecka, jak i dla rodziców. Wiąże się z ogromnymi zmianami w jego dotychczasowym życiu. Należy pamiętać, że każde dziecko jest inne, stąd jego okres adaptacji przebiega w sposób indywidualny. W tym czasie bardzo ważną rolę odgrywają rodzice, którzy przygotowują dziecko do samodzielności. Nauczycielom znacznie łatwiej współpracuje się z dziećmi, które są samodzielne. Trzeba też wspomnieć, że brak samodzielności dziecka, na przykład w jedzeniu, ubieraniu się czy korzystaniu z toalety, nie oznacza, że nie może ono pójść do przedszkola. Jest to często argument wielu rodziców, którzy nie zapisują dziecka do przedszkola bardziej z własnych obaw czy lęków. Dlatego chciałabym, jako nauczyciel, rozwiać wątpliwości rodziców niezdecydowanych. Nauczyciele potrafią nawiązać komunikację z każdym dzieckiem. Wymaga to jedynie czasu, zaufania, cierpliwości i współpracy na płaszczyźnie rodzic – wychowawca.

Dziecko w wieku trzech lat:

- posługuje się różnymi przyborami do rysowania,
- rysuje rozpoznawalne kształty,
- reprodukuje figury złożone z samych linii w postaci krzyżyka,
- rozróżnia trzy podstawowe barwy: czerwoną, żółtą i niebieską oraz barwę zieloną,
- dobrze dobiera do wzoru kolorowe papierki, wstążki lub włóczkę,
- posiada dużą wrażliwość słuchową (jej przejawem jest zarówno rozwój słuchu werbalnego, tj. zwiększona wrażliwość na dźwięki mowy ludzkiej, jak też słuchu muzycznego, co wyraża się w umiejętności rozróżniania tonów pod względem ich wysokości, siły i barwy oraz zdolności do rozpoznawania różnych szmerów),
- interesuje się muzyką, lubi jej słuchać i potrafi śpiewać proste piosenki; próbuje imitować zasłyszane melodie,
- ma dobre poczucie rytmu, przy dźwiękach muzyki klaszcze, podskakuje, przytupuje i tańczy.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Dla 3-letniego dziecka ta sfera jego rozwoju jest bardzo ważna. Z doświadczenia wiem, że dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach z muzyką. Są dla nich najbardziej atrakcyjne, a zarazem najłatwiejsze. Robią to, co lubią i potrafią, jednocześnie rozwijając swoje umiejętności oraz miło spędzając czas, co nie jest bez znaczenia przy adaptacji w pierwszych dniach pobytu w przedszkolu.

**mgr Aleksandra Kurosad
– nauczyciel w Niepublicznym
Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach**

Muzyka towarzyszy dziecku od wczesnego dzieciństwa, ale wiele dzieci świadomy kontakt z nią nawiązuje dopiero w przedszkolu. Zatem przed nauczycielem staje ogromne wyzwanie, czyli wprowadzenie dzieci w świat muzyki, a także rozbudzenie w nich zapału do słuchania, śpiewania i tańca. A przecież wiadomo, że muzyka i zabawa ruchowa to jedne z podstawowych form aktywności dziecka w przedszkolu. Zajęcia muzyczne rozwijają w dziecku poczucie wspólnoty w grupie, odkrywają jego temperament, osobowość, a także często pozwalają na rozładowanie emocji oraz lęków.

1.2. Rozwój społeczny i emocjonalny

Statystyczny 3-latek:

- sprawnie używa języka mówionego w różnych funkcjach i w różnych celach; jego słownictwo zawiera 1000–1500 słów, których używa swobodnie w mowie czynnej; znaczenia słów są wyraźnie określone, słownictwo jest zróżnicowane (uwzględnia części mowy);
- potrafi budować wszystkie rodzaje zdań w języku ojczystym zgodnie z zasadami gramatycznymi; jego wymowa jest zbliżona do poprawnej, zanika język dziecięcy;
- używa pytań, form dialogu, piosenek i śpiewnej intonacji; język staje się także narzędziem eksperymentowania w postaci ćwiczeń rytmu i kadencji (ćwiczenie intonacji opadającej, podkreślającej koniec zdania);
- bez przeszkód wyraża swoje myśli;
- opowiada o swych przeżyciach w ciągu dnia, prowadzi rozmowę na temat obejrzonej audycji telewizyjnej lub książeczki; włącza opowiadania o zdarzeniach w rozmowę z dorosłymi i rówieśnikami, a w przedszkolu potrafi wykonać polecenie nauczyciela; opowiada też o zdarzeniach pokazanych mu na obrazku, serii obrazków albo w filmie;
- chętnie uczy się krótkich, łatwych wierszyków i piosenek.

Typowymi formami mowy dziecka 3-letniego są monologi właściwe oraz monologi zbiorowe. Mają one cechy mowy egocentrycznej – przy kolektywnym monologu małe dziecko wierzy, że rozmawia z innymi i że inne dzieci słuchają go i rozumieją, a mowa egocentryczna to rozmowa, dialog z wymagowanym słuchaczem.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Warto jednak pamiętać, że rozwój dzieci ma charakter indywidualny. O ile córka, idąc do przedszkola, mówiła wyraźnie, pełnymi zdaniami, o tyle syn mówił bardzo mało, co wydawało mi się ogromną przeszkodą w jego funkcjonowaniu w przedszkolu. Jak się później okazało, nie był jedynym dzieckiem w grupie, które miało mniej rozwiniętą mowę; co więcej – nie stanowiło to trudności w kontaktach z rówieśnikami czy nauczycielkami, a samo przebywanie w grupie przyczyniło się do znacznych postępów w tym zakresie. Po kilku miesiącach pobytu w przedszkolu syn buduje piękne zdania, a jego wypowiedzi są coraz bardziej zrozumiałe.

**mgr Aleksandra Kurosad –
nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu
„Biedroneczka” w Domanicach**

Rozwój mowy nie u wszystkich dzieci przebiega jednakowo. U jednych proces ten zachodzi szybciej i te dzieci zaczynają mówić wcześniej, operują zróżnicowanym słownictwem oraz posługują się pełnymi zdaniami, a u innych ten rozwój przebiega wolniej, co objawia się wolniejszym przyswajaniem mowy, posługiwaniem się pojedynczymi słowami. Drodzy rodzice, pamiętajcie: jeśli wasze pociechy mają problem z mową, komunikacją, to przedszkole jest najlepszym miejscem, aby pracować nad tym pod okiem wykwalifikowanych nauczycieli. Nie martwcie się, że dziecko nie będzie mogło porozumieć się z rówieśnikami i nauczycielami, bo dzieci nie tylko komunikują się przez słowa, ale też przez gesty. Statystycznie chłopcy zaczynają mówić później niż dziewczynki, za to wcześniej zaczynają chodzić.

Dziecko 3-letnie:

- jest pogodne i zrównoważone, przeważają u niego emocje pozytywne,
- potrafi bawić się spokojnie i cierpliwie, często się śmieje i cieszy, a do dorosłych odnosi się przyjaźnie i w sposób umiarkowanie czuły,
- potrafi obdarzać trwałym uczuciem osoby opiekujące się nim; przywiązuje się także do zwierząt domowych, otacza je serdecznością i opieką;
- jest zdolne do rozumienia lub odczytywania emocji i uczuć innych ludzi.

U dziecka 3-letniego rozwinięte są uczucia społeczne, co powoduje, że interesuje się ono przeżyciami innych dzieci bądź osób dorosłych, z którymi nawiązuje więzi uczuciowe, i potrafi współdziałać w zabawie z rówieśnikami. Chętnie pomaga dorosłym w zajęciach domowych, wykonując polecenia typu: zanieś, podaj, poszukaj, schowaj.

dr Agnieszka Araucz-Boruc
- mama Leny i Bartka

Warto zachęcać dzieci do angażowania się w wykonywanie prostych czynności w domu, np.: odkładanie swoich rzeczy na miejsce, segregowanie zabawek zgodnie z ich przeznaczeniem, pomoc przy rozwieszaniu prania. Umiejętność wykonywania tego typu czynności może okazać się pomocna przy adaptacji dziecka w środowisku przedszkolnym, ponieważ nauczyciel, widząc zaangażowanie malucha, może powierzać mu różnego rodzaju zadania, pokazując w ten sposób, jak ważna jest jego rola w grupie. Kiedy syn usłyszał od pani, że musi koniecznie przychodzić do przedszkola, ponieważ ona sama nie poradzi sobie przy nakrywaniu do stołu, poczuł się potrzebny, potraktował swoje zadania jak pracę do wykonania. Dlatego teraz codziennie pomaga i chętnie idzie do przedszkola.

mgr Aleksandra Kurosad
- nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

W pierwszym tygodniu września nauczycielka zapoznaje dzieci z przedszkolem. Każdemu dziecku są przydzielane indywidualne znaczki, które są umieszczane na szafeczkach w sali oraz w szatni. Oprócz tego nauczyciel tworzy z dziećmi zasady współdziałania w grupie. Wtedy bardzo ważna jest współpraca z rodzicami, która polega na tym, że zasady poznane przez dzieci w przedszkolu są stosowane również w ich domach. Pozwala to na lepsze funkcjonowanie dziecka w grupie oraz na harmonijną pracę nauczyciela. Zdarza się często, że w tym okresie dzieci nadal mają problem z rozstaniem z rodzicami. Wtedy dużą rolę odgrywa nauczyciel, który w różny sposób próbuje odwrócić uwagę dziecka od rozstania, angażując je do roli np. asystenta. To pozwala na wzmocnienie jego poczucia przynależności do grupy, wyróżnienie, poprawienie jego samopoczucia.

2. Dlaczego dziecko powinno chodzić do przedszkola

Wiek przedszkolny jest okresem szczególnym w rozwoju dziecka. Obowiązek jego wychowania spoczywa przede wszystkim na rodzicach, ale ci nie zawsze są do tego należycie przygotowani i nie zawsze mogą poświęcić dziecku tyle czasu, ile jego wychowanie naprawdę wymaga (dotyczy to zwłaszcza matek pracujących zawodowo). Nawet jeśli rodzice organizują dzieciom w domu zajęcia edukacyjne, to badania wykazują, że są one mniej efektywne niż zajęcia edukacyjne w formach zinstytucjonalizowanych.

2.1. Zalety uczęszczania do przedszkola

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Do momentu powrotu do pracy po urlopie macierzyńskim cały wolny czas poświęcałam dzieciom, co pozwalało na realizację różnych zabaw, gier, wyjścia w ciekawe miejsca czy po prostu na wykonywanie razem codziennych obowiązków. Niestety, od kiedy wróciłam do pracy, pozostały czas muszę podzielić między obowiązki domowe a opiekę nad dziećmi, które – z uwagi na różnicę wieku – oczekują ode mnie innych form aktywności. Dlatego właśnie zapisanie syna do przedszkola nie było jedynie koniecznością związaną z moim powrotem do pracy, ale także zadbaniem o jego wszechstronny rozwój.

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Rodzice zapisują dziecko do przedszkola z różnych powodów. Kariera zawodowa, wydłużony czas pracy, względy ekonomiczne to przyczyny społeczne wystąpienia dziecka do przedszkola. Jednak ważniejszym powodem jest dobro dziecka.

2.2. Zabawa - podstawowa forma aktywności

Podstawową formą aktywności dziecka jest zabawa. U dziecka 3-letniego jest ona spontaniczna, kierowana jego wyobraźnią i własnymi wewnętrznymi impulsami. Może być bardzo rozbudowana i długo zajmować uwagę dziecka, może się toczyć w kontakcie z innymi dziećmi. W toku zabawy dziecko rozwija się zarówno fizycznie, jak i psychicznie. Wszystkie funkcje psychiczne, jakimi dysponuje dziecko, „rosną” (ilościowo) i przekształcają się (jakościowo).

W trakcie zabawy dziecko:

- uczy się i zdobywa doświadczenie życiowe,
- obserwuje, doświadcza,
- zdobywa wiedzę, jest ciągle w ruchu,
- gromadzi wiadomości o otaczającym je świecie,
- poznaje dostępne swojemu poziomowi umysłowemu prawa wzajemnej zależności przedmiotów, takie jak: proste związki przestrzenne i czasowe, proste związki przyczynowe itd. (na tej podstawie dziecko uczy się organizować własną działalność stosownie do właściwości obiektywnego świata),
- poznaje aktywnie społeczny sens ludzkich czynności,
- uczy się podporządkowywać własne postępowanie obowiązującym zasadom,
- rozwija swoją pomysłowość i twórczość,
- kształci poszczególne procesy psychiczne i sprawności ruchowe.

W zabawie rozwija się osobowość dziecka, zarysowują się cechy jego charakteru.

Wpływ zabawy na rozwój dziecka będzie jednak zależał od jej wychowawczej wartości, treści, od tego, jakie przejawy życia ona odzwierciedla i jakie wzbudza w dziecku uczucia i myśli, jakie stosunki wytwarza między bawiącymi się. Aby zabawa spełniła swoje funkcje, musi być rozumnie i dyskretnie pokierowana przez dorosłych. Ponieważ nauczyciel wychowania przedszkolnego dobrze zna psychikę bawiących się dzieci, odznacza się wyrobioną spostrzegawczością w zakresie jej przejawów, wykazuje dużą pomysłowość podczas obcowania z małymi dziećmi, to odpowiednio dobierze zabawki i umiejętnie podsunie temat zabaw. Dziecko chętnie pójdzie za jego wskazówkami i radami.

2.3. Edukacja w przedszkolu

Dzieci w przedszkolu nie tylko się bawią, ale przez zabawę i inne zajęcia programowe wszechstronnie się rozwijają. Nauczyciel wspomaga rodziców w wychowaniu i kształceniu dzieci zgodnie z ich wrodzonym potencjałem oraz możliwościami rozwojowymi, w relacjach ze środowiskiem społeczno-kulturowym i przyrodniczym. Oznacza to, że nauczyciel rozumie prawidłowości rozwojowe i potrzeby dziecka, poznaje je i stawia diagnozę w celu określenia kierunku pracy z nim pod kątem postępu w rozwoju, respektuje jego indywidualność, oryginalność i niepowtarzalność oraz umożliwia mu nawiązywanie kontaktów ze środowiskiem, w czasie których dokonuje się poznanie przez działanie.

Realizacji celów edukacji przedszkolnej służą treści programowe, które nauczyciel dobiera tak, aby odpowiadały potrzebom i możliwościom rozwojowym dzieci oraz uwzględniały ich różnice indywidualne i wrodzony potencjał. Dzięki tym treściom dziecko przyswaja sobie dorobek społeczny wielu pokoleń i może rozwijać się jako istota ludzka. Dzieci uczęszczające do przedszkola mają zapewniony taki zakres edukacji, który przyczyni się do wspomagania ich rozwoju umysłowego oraz dobrze przygotowuje je do nauki szkolnej i do radzenia sobie w sytuacjach życiowych.

Przedszkole:

- dba o kształtowanie świadomości zdrowotnej dzieci oraz o ukształtowanie ich nawyków troszczenia się o własne zdrowie w codziennych sytuacjach w przedszkolu i w domu. Aby zapobiec problemom zdrowotnym i brakowi kondycji fizycznej w ciągu całego życia, przedszkole zapewnia dzieciom odpowiedni czas na przebywanie w ogrodzie, na boisku czy w parku, gdzie organizowane są zajęcia sportowe, gry i zabawy ruchowe, obserwacje przyrodnicze, prace gospodarcze, porządkowe, ogrodnicze itp.;
- wprowadza dzieci w wartości estetyczne malarstwa, rzeźby i architektury, w tym architektury zieleni i architektury wnętrza (chodzi tu o kształtowanie preferencji i doznawanie przyjemności przebywania w pięknym otoczeniu, a także wprowadzanie ładu wszędzie tam, gdzie dziecko się znajduje);
- buduje w umysłach dzieci system wartości, zwłaszcza w zakresie odróżniania dobra od zła i preferowania dobra. Idea ta jest konkretyzowana we wszystkich zakresach wspomagania rozwoju i edukacji przedszkolnej dzieci, począwszy od kształtowania umiejętności społecznych, aż po wychowanie rodzinne, obywatelskie i patriotyczne;
- pełni wobec dziecka funkcje: opiekuńczą, wychowawczą i kształcącą. W praktyce przedszkolnej działalność opiekuńcza, wychowawcza i dydaktyczna odbywa się w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do potrzeb rozwojowych dzieci i jest ze sobą integralnie powiązana. Odnosi się do całości sytuacji związanych z trybem życia w przedszkolu i podstawowymi rodzajami działalności dzieci. Obejmuje typowe sytuacje wychowawcze, naturalne i organizowane celowo – powtarzające się systematycznie lub tylko okolicznościowo w rozkładzie dnia pracy przedszkola, oraz treści wielostronne, choć w różnym stopniu stymulujące poszczególne sfery rozwoju dziecka.

2.4. Zasady kierowania rozwojem dziecka

Funkcje wychowania przedszkolnego ściśle wiążą się z zadaniami. Wynikają one z wszechstronnego rozwoju dziecka i dotyczą wychowania zdrowotnego, społeczno-moralnego, umysłowego, technicznego i estetycznego. Realizacja tych zadań umożliwia wszechstronne kształtowanie osobowości dziecka, postaw, przekonań i zainteresowań, wyrabianie umiejętności i sprawności oraz stopniowe poszerzanie jego wiedzy poprzez wychowywanie go w najbliższym kręgu środowiskowym – w rodzinie i grupie rówieśniczej, a następnie stopniowe rozszerzanie kontaktów z otoczeniem o elementy społeczne i ideowe, dostępne doświadczeniu i poziomowi pojmowania małego dziecka.

W przedszkolu przestrzegane są zasady prawidłowego kierowania rozwojem dzieci. Należą do nich:

- zasada zaspokajania potrzeb dziecka,
- zasada aktywności,
- zasada indywidualizacji,
- zasada organizowania życia społecznego dzieci, zasada integracji.

Konsekwentne przestrzeganie tych zasad jest konieczne, aczkolwiek nie zapewnia to jeszcze uzyskania spodziewanych efektów. Zależą one bowiem od szeregu innych czynników. Natomiast nieprzestrzeganie ich powoduje zawsze ujemne skutki wychowawcze.

2.5. Metody i środki dydaktyczne

Aby osiągnąć zamierzone cele wychowania i kształcenia dzieci, nauczyciel stosuje odpowiednio dobrane metody. Metody przyjęte w pedagogice przedszkolnej obejmują swoim zakresem zarówno proces wychowania, jak i kształcenia oraz uwzględniają właściwości i etapy rozwoju dziecka. Dotyczą wszystkich dziedzin pracy wychowawczej w przedszkolu, odwołują się do zabaw i emocji, gdyż głównie motywy zabawowe i emocjonalne skłaniają dziecko do podjęcia wysiłków związanych z nabywaniem wiadomości, umiejętności i nawyków.

Aby ułatwić dzieciom bezpośrednie lub pośrednie poznawanie rzeczywistości, nauczyciel stosuje środki dydaktyczne, które dostarczają dzieciom określonych bodźców sensorycznych oddziałujących na ich wzrok, słuch, dotyk itp.

W celu wspomaganie rozwoju dzieci nauczyciel wychowania przedszkolnego systematycznie prowadzi obserwacje pedagogiczne i analizuje zachowania dzieci, mając na celu poznanie ich możliwości i potrzeb rozwojowych.

2.6. Dlaczego wychowanie w domu nie zastąpi wychowania w przedszkolu

Wychowanie w domu nie zastąpi wychowania w przedszkolu. W domu przede wszystkim nie jest możliwe stworzenie grupy rówieśniczej, w której dziecko będzie wzbogacało wartości i doświadczenia wyniesione z domu, uczyło się zachowań społecznych i norm postępowania, nawiązywało przyjaźnie i uczyło się rozwiązywania konfliktów. Matka czy opiekunka na kilka godzin nie jest w stanie w taki sposób zorganizować edukacji dziecka i pokierować jego rozwojem oraz zaspokoić wszystkich potrzeb rozwojowych 3-latka, gdyż przeważnie nie posiada specjalistycznego wykształcenia umożliwiającego rozwój wszystkich predyspozycji dziecka, a przede wszystkim tak bogatej bazy dydaktycznej, jaką dysponuje przedszkole. W przedszkolu nad wszystkim czuwa odpowiedzialny i przygotowany do swego zawodu pedagog – który kształtuje tworzące się cechy osobowości dziecka, kieruje nimi, swoją działalnością wspomaga jego rozwój – a także specjaliści świadczący pomoc psychologiczno-pedagogiczną, opiekę zdrowotną i inną. Dlatego warto zapisać dziecko do przedszkola, nawiązać życzliwy, bezpośredni kontakt z nauczycielem i obserwować postępy w rozwoju dziecka.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

W przypadku córki przedszkole było miejscem, gdzie odkrywane były i rozwijane jej talenty artystyczne. Wiedziałam oczywiście, że Lenka ładnie rysuje, maluje, że chętnie tańczy i śpiewa, ale dopiero w przedszkolu ujawniły się zdolności recytatorskie i aktorskie, dzięki którym córka miała możliwość wielokrotnie występować na różnych ważnych uroczystościach w przedszkolu, ale także na terenie miasta. Dziś to, czego doświadczyła w przedszkolu, przekłada się na jej śmiałość w występowaniu na forum klasy czy szkoły. Jest otwarta i komunikatywna.

Najbardziej widoczne postępy, jakie poczynił syn, odkąd uczęszcza do przedszkola, dotyczą radzenia sobie z emocjami, postępowania zgodnie z przyjętymi normami oraz umiejętności dzielenia się z innymi. Będąc najmłodszym członkiem rodziny, często wykorzystywał to jako argument w osiągnięciu zamierzonego celu, na zasadzie: ustąpię mu, bo on jest jeszcze mały. Teraz wie, co jest czymją własnością; wie, jakie są zasady, że czasem trzeba się czymś podzielić lub poczekać na swoją kolej, a – co najważniejsze – że płacz w niczym mu nie pomoże.

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Zajęcia dodatkowe, takie jak: malarstwo, tańce, zajęcia teatralne, sprawiają, że nauczyciel ma możliwość odkrycia w dzieciach talentów. Z własnego doświadczenia mogę podać przykład dziecka, u którego odkryłam talent matematyczny. Poprzez zabawy i motywację dziecko zaczęło rozwiązywać proste równania i sprawiało mu to ogromną frajdę. Dalsze poprowadzenie dziecka w umiejętny i mądry sposób pozwoli na uniknięcie problemów w zrozumieniu matematyki w szkole. Jest to tylko jeden przykład talentu, który odkrywam w każdej dziedzinie życia dziecka. Przedszkole jest jednocześnie stymulatorem i katalizatorem, którego nie może zastąpić dom.

3. Jakie uczucia towarzyszą dzieciom i ich rodzicom podczas pierwszych dni w przedszkolu

Pierwszy dzień w placówce może być dla dziecka 3-letniego traumatycznym przeżyciem. Niektórzy autorzy psychiczne doznania i przeżycia dziecka wyniesione z pierwszych dni pobytu w przedszkolu porównują z szokiem wywołanym urazem fizycznym odniesionym w wypadku drogowym.

3.1. Rozstanie z rodzicami

Podstawowym dramatem, jaki przeżywa dziecko, jest rozstanie z matką. Dziecko pozostające w przedszkolu najczęściej przez 8–9 godzin dziennie jest narażone na poczucie niezaspokojenia potrzeby miłości i bezpieczeństwa. Myśli, że matka odchodzi od niego na zawsze. Przeżywa ono wówczas rodzaj paniki wiążącej się z poczuciem opuszczenia i zagrożenia, co w konsekwencji prowadzi do zakorzenienia się lęku. To, że dziecko przestało płakać po kilku dniach, nie oznacza, że nie doznaje ono uczucia deprivacji miłości macierzyńskiej. W konsekwencji dochodzi do zaburzeń w rozwoju potrzeb psychospołecznych.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Problemem, który najdłużej towarzyszył nam w tej nowej sytuacji, był codzienny płacz syna – najpierw po przebudzeniu, kiedy dowiadywał się, że idzie do przedszkola, potem już w samym przedszkolu, kiedy błagał, żebym z nim została. Syn zalewał się łzami i ja również, wracając do domu, ocierałam tzy ze smutku, bezsilności i ze złości na samą siebie, że musiałam go tam zostawić, chociaż wiedziałam, że nie dzieje się nic złego, a zaistniała sytuacja jest po prostu koniecznością. Miałam wrażenie, że syn boi się, że zostanie tam na zawsze. Trwało to dwa miesiące. Tłumaczenie, że siostra idzie do szkoły, rodzice do pracy, a ty do przedszkola, to taka twoja praca, na początku nie przynosiło widocznych rezultatów. Z perspektywy czasu mogę jednak powiedzieć, że obecnie nadal, każdego dnia po przebudzeniu syn pyta: Czy idę dziś do przedszkola?, ale nie stanowi to już dla niego problemu. Wie, że tak trzeba, przyzwyczał się do nowego rytmu dnia i nie protestuje, choć czasem zdarzają się gorsze dni. W takich sytuacjach sięgamy do sprawdzonych rozwiązań: pomaga wskazywanie synowi pewnych zadań, przypomnianie, że ma coś ważnego do zrobienia w przedszkolu, na przykład: Dziś będziecie robili pingwinki z butelek; butelka już spakowana w plecak; szkoda by było, gdybyś nie zrobił pingwinka lub: Przygotowałam cały woreczek korków; musimy je wrzucić do pudełka, które stoi w przedszkolu, aby pomóc chorym dzieciom. Takie przedstawianie synowi zadań rozbudzało jego ciekawość i chęć poznania nowych rzeczy, co w konsekwencji zwyciężyło nad lękami.

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Wejście dziecka do przedszkola to niestety szereg stresujących sytuacji. Pierwszy raz na tak długo pozostaje samo, bez najbliższych, w obcym miejscu, wśród obcych ludzi i mnóstwa płaczących dzieci. Płacz w grupie 3-latków udziela się lawinowo. Wystarczy, aby jedno dziecko zaczęło płakać, a zaraz płacze prawie cała grupa. Sytuacja ta może trwać nawet kilka miesięcy. Nie pomagają wtedy przedłużające się rozstania, ukrywanie się rodziców przed salą. My, nauczyciele, mamy swoje sposoby na to, aby dziecko zainteresowało się czymś innym niż tylko płaczem, tak aby reszta dnia przebiegła w atmosferze poczucia bezpieczeństwa i dobrej zabawy. Na poczucie bezpieczeństwa mają wpływ spełnione obietnice rodzica, np. Będę przed obiadem, po obiedzie, przed leżakowaniem... Dziecko, które przekona się, że tak jest, szybko nabiera odwagi do pobytu w przedszkolu. Innym pomocnikiem jest ukochany miś, samochodzik, ukochana laleczka... Rzecz przypominająca dom, którą dziecko ma przy sobie, wzbudza w nim poczucie bezpieczeństwa. Brak współczucia i nieuleganie emocjom oraz konsekwencją jest dla Ciebie, Rodzicu, najlepszym narzędziem służącym dobrej adaptacji dziecka w środowisku przedszkolnym. A zaufanie nam, nauczycielom, to Twój spokój psychiczny.

3.2. Niechciany znaczek rozpoznawczy

Inny dramat rozgrywa się w momencie przydzielania znaczków na półkę w szatni, w sali i w łazience, bowiem wszystkie dzieci chciałyby mieć lalkę, misia lub samochód. Niestety, nie wszystkie przydzielone znaczki podobają się dzieciom. Dziecko nie akceptuje znaczka i w związku z tym nie akceptuje przedszkola. To powoduje, że nie chce rozbierać się w szatni, nie lubi nauczyciela, który dał mu taki znaczek. Dramat potęguje fakt, że dziecko nie potrafi tego powiedzieć, wytłumaczyć, o co mu chodzi. Protestuje więc całym swoim ciałem: krzyczy, nie słucha nauczyciela. Zachwiane zostaje pozytywne nastawienie do przedszkola, które trudno jest potem odbudować. Dziecko z całych sił broni się przed pozostaniem w przedszkolu. Trzyma się kurczowo dorosłego, siłą trzeba je odrywać i wprowadzać do sali.

mgr Aleksandra Kurosad
nauczyciel w Niepublicznym
Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Pierwsze dni to też pierwsze problemy. Sprawna obserwacja dziecka przez nauczycieli nie dopuszcza do narastania problemów i pozwala na szybkie ich rozwiązywanie. Nie taki znaczek, ulubiony samochód w rękach innego kolegi, lalka, którą chce się bawić, wzięta przez inną koleżankę i tym podobne sytuacje, nierozwiązane szybko, mają wpływ na zniechęcenie się dziecka do przychodzenia do przedszkola. Nauczyciel na początku pomaga w rozwiązywaniu problemu, aby maluch czuł się komfortowo, i uczy zarazem, jak w przyszłości radzić sobie samemu w podobnych sytuacjach. A problemu ze znaczkami nie będzie, gdy zastąpimy je zdjęciami lub imionami dzieci.

3.3. Spożywanie posiłków i leżakowanie

Trudny dla 3-lątka jest czas, gdy musi w przedszkolu jeść i spać. Są to te sytuacje, w których najbliżsi szczególnie zajmują się dzieckiem. W przedszkolu jest inaczej. Posiłki przyrządza i podaje obca osoba, a dziecko samo musi poradzić sobie z jedzeniem. Często nakłanianie jest do jedzenia posiłków, których nie lubi. Dzieci bronią się też przed zaśnięciem, gdyż kojarzy im się to z zaburzeniem poczucia bezpieczeństwa. Do snu kładzie je obca osoba, na dodatek czyni to inaczej niż w domu i nie poświęca tyle uwagi, ile one chcą, na siłę trzeba zamknąć oczy. Ponadto przebijanie w piżamkę sugeruje, że dziecko zostanie w przedszkolu na dłużej. Rozpaczliwie broni się przed położeniem się na leżak i spaniem, gdyż wydaje się mu, że gdy zaśnie, to będzie to koniec wszystkiego. Powoduje to silne zaburzenie poczucia bezpieczeństwa, frustrację i niepokój.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Jeżeli chodzi o spanie w przedszkolu, nie stanowiło ono problemu ani w przypadku córki, ani w przypadku syna – być może dlatego, że dzieci o podobnej porze spały w domu. Ważnym punktem przygotowania ich do leżakowania był wybór pościeli przez same dzieci. Córka uwielbiała wówczas kucyki, więc na jej pościeli musiały być koniki. Syn był dumny z tego, że na jego kołderce są auta i inne pojazdy. Dzieci znaly swoje poduszeczki, lubiły je i chętnie przytulały się do nich przed zaśnięciem.

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Nie wszystkie dzieci przychodzące do przedszkola mają jeszcze nawyk spania. Zmuszanie ich na siłę do przebijania się w piżamkę i przymusowego spania może być traktowane przez dziecko jako dodatkowy stres, a nawet kara. Wyczuwanie potrzeb dziecka i znalezienie przez nauczyciela sposobu na bezstresowy odpoczynek pozwoli łagodnie przejść etap leżakowania. Wystarczy umiejętnie wytłumaczyć potrzebę odpoczynku, na przykład: Po całym dniu zabaw jesteś zmęczony. Nie musisz spać, ale poleż chwilkę, aby odpocząć i nabrać siły do dalszych zabaw.

3.4. Potrzeby fizjologiczne

Dziecko 3-letnie podczas załatwiania potrzeb fizjologicznych nie może jeszcze obejść się bez wsparcia, pomocy i kontroli ze strony najbliższych osób dorosłych. U małych dzieci czynności te wywołują najczęściej reakcji negatywnych i różnych form protestu, bowiem dziecko 3-letnie ma duże kłopoty ze zdejmowaniem i podciąganiem majtek, nie potrafi samodzielnie skorzystać z toalety. Trudności komunikacyjne sprawiają, że nie potrafi przekazać nauczycielce, iż chce skorzystać z toalety. Ponadto warunki przedszkolne zaspokajania tych potrzeb nie tworzą klimatu intymności, bliskości, pomocy, jakie dziecko ma w domu. Bezradne dziecko płacze i, nie mogąc dłużej wytrzymać, załatwia się w majtki. Potem płacze, bo dodatkowo się wstydzi. Dziecko 3-letnie, posiadające słabe umiejętności w tym zakresie, może czuć się bezradne i opuszczone, bowiem nie wie jeszcze, że może liczyć na pomoc dorosłych. Dlatego oderwanie od bliskich budzi w nim strach, że stanie się coś złego. Silnemu zagrożeniu ulega poczucie bezpieczeństwa, co z pewnością wpływa negatywnie na jego samopoczucie i stosunek do nowego środowiska, a tym samym utrudnia adaptację w przedszkolu.

3.5. Napięcie emocjonalne

Podczas pierwszych dni pobytu w przedszkolu dziecko 3-letnie jest zdezorientowane. Nie wie, z kim ma nawiązać bliższy kontakt emocjonalny i kto będzie zaspokajał jego potrzeby. Dodatkowo komplikuje tę sytuację fakt, że jednego dnia przyjmuje się do grupy większość dzieci i od razu pozostają one w niej same, bez rodziców. Nauczyciel nie jest w stanie od razu nawiązać dłuższych kontaktów z każdym dzieckiem. Dziecko związane emocjonalnie z matką, która zaspokajała dotychczas jego potrzeby życiowe, pozostawione teraz przez nią w nieznanym sobie środowisku, przeżywa lęk, ponieważ utraciło fizyczny kontakt z obiektem przywiązania i ma poczucie braku kontroli nad tym, co się z nim będzie działo w przedszkolu. Ten stan bardzo obniża poczucie jego bezpieczeństwa. Napięcie emocjonalne wywołane utratą bezpieczeństwa w dużym stopniu dezorganizuje czynności poznawcze, obniża sprawność motoryczną i nie sprzyja działaniu odruchów orientacyjnych i badawczych. Wpływa to oczywiście niekorzystnie na procesy przystosowawcze do nowego środowiska.

W pierwszych dniach pobytu w przedszkolu spotykają się w nieznanym środowisku nieznane sobie dzieci. Trudny rozłąki z najbliższymi i nowa sytuacja bardzo absorbują dziecko, a zachwianie poczucia bezpieczeństwa nie sprzyja nawiązywaniu kontaktów z rówieśnikami, którzy też zresztą mają podobne problemy. Dlatego też w tej sytuacji dzieci bardziej preferują kontakty z dorosłymi, bo dają im one poczucie bezpieczeństwa, miłości i uznania. W przedszkolu najczęściej jedną grupą dzieci opiekują się dwie nauczycielki pracujące na zmianę. Dziecko poznaje najpierw nauczycielkę pracującą w jego grupie na pierwszej zmianie, a następnie nauczycielkę z drugiej zmiany. Nawiązane jeszcze wątłe więzi z nauczycielką z porannej zmiany zostają przerwane w sposób niezrozumiały dla 3-letniego dziecka przez zmianę południową. Zwykle w tym momencie u większości dzieci pojawiają się negatywne reakcje emocjonalne, takie jak: płacz, nawrót pytań o rodziców itp. Dodatkowo w otoczeniu dziecka pojawia się wielu innych pracowników przedszkola, których ono nie zna, nie wie, jaka jest ich rola. Jest to sytuacja niesprzyjająca dobremu samopoczuciu dziecka. Może ono odczuwać wówczas stany zagubienia, niezrozumienia sytuacji, co niekorzystnie wpływa na proces adaptacji w przedszkolu.

Obok interakcji podmiotowych dziecko, przychodząc po raz pierwszy do przedszkola, nawiązuje wiele interakcji przedmiotowych. Musi zdobyć orientację w nowej przestrzeni i przyswoić sobie wiele informacji organizacyjnych. Jest to zadanie bardzo trudne dla bardzo dużej grupy dzieci 3-letnich. Dziecko musi poznać nowe pomieszczenia, meble i sprzęty, ich funkcje oraz zasady korzystania wynikające ze zbiorowego charakteru życia. Wszystko, poza bardzo osobistymi rzeczami dziecka, jest własnością społeczną, nawet zabawki – co narzuca pewne ograniczenia w swobodnym korzystaniu z nich. Także przestrzeń, w jakiej dziecko ma się poruszać samodzielnie, nastęrcza wiele trudności. Jest ona z reguły dużo większa i inna od domowej. Obowiązują w niej inne rozwiązania komunikacyjne, nowe zasady korzystania z łazienki, szatni itp. Często więc obserwuje się u dzieci poczucie zagubienia, a pojęcie „moje przedszkole” utożsamiają one tylko ze swoją salą zabaw. W momencie jej opuszczania, np. przy wychodzeniu do szatni czy sali gimnastycznej, zaczynają płakać i pytać o mamę. Ta drobna zmiana wywołuje ostre reakcje emocjonalne świadczące o braku poczucia bezpieczeństwa. Poznawanie nowego otoczenia przez dziecko skutecznie blokuje dramat rozstania z rodzicami. Dziecko jest tak skoncentrowane na swoich emocjach, że nie zwraca uwagi na otoczenie. Dlatego przedszkole i wszystko, co się w nim znajduje, długo pozostaje dla niego obce i niezrozumiałe.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Taką niezrozumiałą sytuacją dla syna w pierwszych dniach pobytu w przedszkolu był fakt zbierania się dzieci rano w innej sali niż ta, którą poznał jako swoją salę podczas dni adaptacyjnych. Była to kwestia natury organizacyjnej, jednak syn bardzo długo źle ją znosił, płacząc i mówiąc: Chcę iść do swojej sali na górę. Nie chcę tu zostawać. Z czasem przyzwyczaił się do takiego rytmu dnia. Wie, że kiedy przyjdą wszystkie dzieci, będą mogli pójść do swojej sali, ale zdecydowanie chętniej maszeruje tam bezpośrednio.

3.6. Nowa organizacja trybu życia

Trudności w adaptacji dzieci 3-letnich w przedszkolu mogą wiązać się także z brakiem orientacji w zakresie organizacji i rytmu dnia w grupie przedszkolnej. Z tym ściśle łączy się dziecięcy sposób orientacji w czasie, a mianowicie słaba orientacja w relacjach czasowych. W pierwszych dniach pobytu w przedszkolu dziecko ma bardzo słaby zasób wiedzy o czynnościach, które będzie wykonywało, ich kolejności, czasie trwania itp., bowiem dziecko 3-letnie inaczej odczuwa i rejestruje czas pobytu w przedszkolu. Dla niego czas wypełniony jest strachem i wlecze się w nieskończoność. Stan ten przyczynia się do utraty poczucia kontroli nad tym, co się z nim będzie działo w nowym środowisku.

Innym problemem związanym z adaptacją jest wykształcenie u 3-latków poczucia współżycia i współdziałania. Organizacja zbiorowego trybu życia w przedszkolu polega na tym, że dziecko przynależy do grupy, do której się mówi w liczbie mnogiej. Dziecko 3-letnie wymaga bliskości, uwagi dorosłych, a grupowy charakter życia w przedszkolu nie zaspokaja tych jego potrzeb, dlatego może się buntować. Dziecko przeżywa stan dezorganizacji w zachowaniu i w większości nie reaguje na polecenia kierowane przez nauczyciela do grupy, co wpływa niekorzystnie na poczucie stopnia bezpieczeństwa i dobrą adaptację w środowisku przedszkolnym.

Na przeżycia dziecka w przedszkolu nakładają się także zmiany w organizacji życia w rodzinie. Często fakt oddania dziecka do przedszkola wiąże się z podjęciem przez matkę pracy. Zmienia się wówczas dotychczasowy rytm dnia w rodzinie. W następstwie wcześniejszego wstawania pojawia się pośpiech, rosną wymagania rodziców, dziecku poświęca się mniej czasu i uwagi. To wszystko stanowi dla 3-latka niezrozumiały splot wydarzeń, które mogą być odbierane jako utrata miłości matki, wywoływać poczucie osamotnienia itp., a to dodatkowo komplikuje adaptację w przedszkolu.

U tych dzieci występuje wiele objawów zaburzeń wegetatywnych i ruchowych: brak apetytu, uporczywe wymioty, zaburzenia snu, regres w postaci moczenia się, jąkanie, niepokój ruchowy lub ogólne podniecenie, napięcie, niepożądane nawyki i stereotypy, takie jak: obgryzanie paznokci, uporczywe kręcenie palców, włosów, fartuszka, skubanie części ciała lub ubranka, onanizm. Współwystępują także różnorodne formy zaburzeń emocjonalnych, obniżony nastrój, płaczliwość, lęki itp.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Niejednokrotnie, nawet kiedy już wydaje się nam, że dziecko zaadaptowało się w nowym środowisku, bo idzie do przedszkola bez płaczu, nie oznacza to końca kłopotów z jego emocjami. Tak właśnie było w przypadku mojego syna. Choć jego pobyt w przedszkolu nie wiązał się z żadnymi problemami, on jednak nie chciał mówić o przedszkolu, opowiadać, co robił, gdzie był, a po powrocie do domu często był rozdrażniony i płaczliwy, jakby potrzebował rozładować emocje, które nagromadziły się w nim w ciągu dnia.

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

W tej sytuacji bardzo ważną rolę odgrywa tu rodzic, który powinien poinformować wychowawcę o niepokojących go symptomach, zaobserwowanych w domu. Niektóre dzieci potrafią, nieświadomie oczywiście, zachowywać pokerową twarz. Mam tu na myśli niezdradzanie swoich emocji w przedszkolu i duszenie wszystkiego w sobie. Na szczęście organizm dziecka w naturalny sposób radzi sobie z tymi uczuciami przez odreagowywanie w miejscach bezpiecznych, tj.: w domu, pokoju, lub przy zaufanych osobach. I choć jest to niekomfortowe dla Was, Rodziców, to zdrowe dla dziecka, bo pozwala na uniknięcie nerwic dziecięcych. Wasza komunikacja z nami, nauczycielami, pozwala na zminimalizowanie skutków tej sytuacji przez pokazanie w szczególny sposób dziecku, jak fajnie jest w przedszkolu. Miałam dziewczynkę, która nie znosiła przedszkola, odreagowywała wszystko w domu. Zaniepokojona mama porozmawiała o tym problemie ze mną. Postanowiłam zrobić z dziewczynki swoją asystentkę. Od tej pory dziewczynka kłóciła się z rodzicami, gdy nie mogła pójść do przedszkola.

Dziecko musi zaadaptować się w środowiska przedszkolnym. Negatywnym uczuciom towarzyszącym mu podczas pierwszych dni w przedszkolu można zaradzić. Przedszkole, jako środowisko społeczne pełne różnorodnych bodźców, będzie spełniało swoje funkcje wychowawcze i dydaktyczne tylko wówczas, gdy dziecko będzie je postrzegało jako bezpieczne i atrakcyjne dla siebie. Wtedy szybciej się do niego przystosuje i zniesie niedogodności życia zbiorowego. Znacząca rola przypada tutaj rodzicom, którzy jeszcze przed rozpoczęciem uczęszczania dziecka do przedszkola powinni je do tego etapu życia odpowiednio przygotować.

4. Jak rodzice powinni wspierać adaptację

Gdy rodzice podejmą decyzję o wystąpieniu dziecka do przedszkola, należy zadbać o to, aby pobyt w przedszkolu od pierwszego dnia był zapamiętany jako radosne przeżycie, aby początkowe trudności nie urosły do rangi problemu. Konieczne jest zatem stopniowe wdrażanie małych dzieci już w rodzinie do podejmowania różnych obowiązków i wprowadzanie w ich życie elementów pracy. Dlatego radzimy rodzicom:

- Stwórzcie dzieciom sytuacje do samodzielnego rozwiązywania problemów. Służą temu m.in. polecenia wydawane np. przy wykonywaniu wspólnych prac domowych.
- Zadbajcie o nabywanie przez dziecko umiejętności samodzielnego organizowania sobie pracy, np. dbałość o własne rzeczy i zabawki, porządkowanie swojego miejsca pracy i zabawy. To prowadzi będzie m.in. do nabywania przez dziecko odpowiedzialności za własną pracę i za postępowanie.
- Zapewnijcie dziecku jak najwięcej kontaktów z jego rówieśnikami, np. na placu zabaw czy w domu, wzmacniajcie kontakty społeczne poprzez zachęcanie do pozostawania w większej grupie dzieci, pomagajcie w zdobywaniu doświadczeń w dzieleniu się z innymi zabawkami, świadomie kształtujcie mowę dziecka i umiejętność porozumiewania się z rówieśnikami we współpracy i wspólnej zabawie. Dziecko powinno umieć zrezygnować z przeświadczenia, że „tylko jemu się należy”. Dzieci powinny bawić się same, rodzice zaś z daleka obserwować i pomagać, aby pierwsze doświadczenia społeczne dzieci były pozytywne.
- Przyzwyczajajcie dziecko do Waszej dłuższej nieobecności i akceptacji czasowej rozłąki oraz uczcie samodzielności. Jeżeli dziecko do tej pory nie rozstawało się z Wami, stopniowo, na kilka godzin pozostawiajcie je pod opieką innej osoby, np. dziadków lub znajomych, bowiem w przeciwnym razie przedszkole będzie mu się kojarzyć z pierwszym rozstaniem.
- Przyzwyczajajcie dziecko do urozmaiconych potraw, surówek; skończcie z rozdrabnianiem pokarmów. 3-latek może swobodnie i samodzielnie gryźć i połykać pokarmy.

dziecka w przedszkolu

- Organizujcie dziecku w domu zajęcia i dostarczajcie materiałów, z którymi zetknie się ono w przedszkolu, np. kredki, nożyczki, plastelinę, kolorowy papier, klej, farby, papier do malowania (różnego formatu) itp.
- Wdrażajcie dziecko do dłuższego skupiania uwagi – poprzez obserwację przyrody, przez gry i zabawy z regułami, wspólne oglądanie obrazków, słuchanie piosenek, opowiadań oraz audycji radiowych; przyzwyczajajcie je do uważnego słuchania. W ten sposób dziecko łatwiej przyswoi sobie w przedszkolu nawyki związane z organizacją zajęć.
- Czuwajcie nad prawidłowym ogólnym rozwojem dziecka oraz pracujcie nad korygowaniem i kompensowaniem jego braków i eliminowaniem trudności. Wyrównanie braków w różnych dziedzinach przed pójściem dziecka do przedszkola jest łatwiejsze niż w okresie późniejszym. Czasami potrzebna jest współpraca z lekarzem, pielęgniarką lub poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Szczególnie należy zatroszczyć się o dzieci, które mają wadliwą postawę, płaskostopie, krótkowzroczność, zeza, przytępiiony słuch, wady wymowy, jękają się, mają zaburzenia motoryczne. Wadom tym należy przeciwdziałać poprzez odpowiednie zabawy i ćwiczenia ruchowe oraz stałą opiekę specjalisty (gdy nie będą korygowane, utrudnią dziecku podjęcie obowiązków przedszkolaka).
- Okazujcie radość (nawet przesadnie), gdy dziecko chce pomóc – nawet wówczas, gdy robi to niezdarne. Ważne, aby pomaganie innym kojarzyło się zawsze z czymś przyjemnym i miłym. Także w obecności dziecka głośno opowiadajcie innym o tym, co dobrego zrobiło i jakie to jest ważne i potrzebne. Dzięki temu dziecko zrozumie, że pomaganie innym jest jego powinnością i że może być dumne z jej spełnienia. Jeśli za udzielenie pomocy dziecko nie dostanie żadnej pochwały słownej, szybko się zniechęci i zrazi do takiego działania.
- Wdrażajcie dziecko do dbałości o to, aby rzeczy były na swoim miejscu. Nie wyręczajcie go w pracach porządkowych nawet wówczas, gdy robi to bardzo długo, a dorosłemu się śpieszy. Organizujcie wspólne sprzątanie i pokazujcie, co i jak trzeba zrobić, podpowiadajcie kolejne czynności, okazujcie radość, gdy dziecku uda się coś samemu wykonać, nie karćcie i wstrzymujcie się od ciągłego poprawiania. Na koniec wspólnie obejrzyjcie posprzątane miejsce i podkreślcie, że miło jest przebywać w posprzątanym mieszkaniu, a bałagan jest niewygodny i kłopotliwy. Nie zapomnijcie podkreślić zasług małego pomocnika.
- Pokażcie dziecku, że jeśli ktoś coś robi, nie wolno tego niszczyć, ponieważ można sprawić komuś przykrość. Powinno to dotyczyć szczególnie spraw codziennych i zwyczajnych. Dziecko musi wiedzieć, że trzeba wytrzeć buty, bo podłoga będzie brudna, a jej umycie jest trudne i wymaga wysiłku, że nie można rozrzucać przedmiotów, bo robi się bałagan i później trzeba sprzątać, a to jest kłopotliwe itd.

- Ukształtujcie w dziecku nawyk właściwego zachowania się przy stole i wykształćcie dobre maniery przy jedzeniu. Włączajcie je do czynności związanych z nakrywaniem do stołu i sprząaniem po każdym posiłku, przygotowaniem posiłków, np. polećcie posmarowanie kromek chleba masłem, nauczcie poprawnego siedzenia przy stole (tzn. dziecko ma umieć bez upominania usiąść prosto na krześle, nie podpierać głowy, nie pokładać się na stole, nie zadzierać nóg itp), spożywania posiłku, czyli dziecko ma się zajmować tym, co trzeba, a więc jedzeniem we właściwy sposób. Ważne jest tu stosowanie takich form grzecznościowych, jak: dziękuję, było smaczne, proszę itp. Dziecko musi zrozumieć, po co usiadło przy stole i czego się od niego oczekuje.
- Nauczcie dziecko samodzielności. Samodzielność dziecka zależy od stopnia opanowania nawyku samodzielnego rozbierania i ubierania się. Są to czynności bardzo pomocne w codziennym życiu przedszkolnym. Aby więc ułatwić dziecku samodzielność przy ubieraniu się, oznaczcie przód spodni i koszulki, naszywając kółeczko, kokardkę itp., oznaczcie buty po wewnętrznej stronie tak, aby dziecko na podłodze mogło złożyć w parę lewy i prawy bucik, a potem założyć je na swoje stopy. Przygotujcie dziecku spodnie na gumkę, buty na rzepy, aby mogło radzić sobie samo. Nauczcie samodzielnego posługiwania się sztućcami oraz picia z kubeczka.
- Nauczcie dziecko sygnalizowania potrzeb fizjologicznych i załatwiania ich w toalecie. Zdecydowanie odzwyczajcie dzieci od pieluch i nocnika. Jeżeli dziecko w miarę sprawnie korzysta z nocnika i nie moczy się, w ciągu dnia kładźcie je spać bez pieluch. Nauczcie załatwiania potrzeb fizjologicznych zgodnie z przynależnością do płci: inaczej załatwiają się dziewczynki, a inaczej chłopcy. Nie można tego mylić, bo dziecko musi się zachowywać zgodnie z własną płcią.
- Nauczcie dziecko, jak poprawnie korzystać z ubikacji. Aby w przedszkolu czuło się ono pewniej, nauczcie je, jak sprawnie zdjąć bieliznę, załatwić się, właściwie użyć papieru toaletowego, podciągnąć majtki, spuścić wodę, a na koniec umyć i wytrzeć ręce. Okazujcie zadowolenie z każdego przejawu samodzielności dziecka, bądźcie cierpliwi, systematyczni i konsekwentni. Im dziecko jest bardziej samodzielne, tym łatwiej mu dostosować się do nowych warunków życia w przedszkolu.
- Przygotujcie dziecko psychicznie do zmiany, jaką jest odejście z domu i przekroczenie progu przedszkola. Przede wszystkim kształtujcie pozytywną motywację dziecka dotyczącą przekroczenia progu przedszkola, nie straszcie go przedszkolem, leżakowaniem, paniami, mówiąc np.: Tam nauczą cię posłuszeństwa. Skończą się dobre czasy przy mamusi. Tam zrobią z ciebie grzeczne dziecko. W przedszkolu będziesz musiał zjadać wszystko. Jak będziesz niegrzeczny, to cię zostawię w przedszkolu. Jest to niezwykle traumatyczne doświadczenie dla dziecka i gwarantuje zachwianie poczucia bezpieczeństwa i miłości w momencie przekroczenia przez nie progu przedszkola.

- Wyjaśnijcie dziecku, dlaczego będzie musiało chodzić do przedszkola. Przedszkole traktować należy jak coś naturalnego i nobilitującego zarazem. Jest to zajęcie związane z wiekiem, dorastaniem, np. tata chodzi do pracy, mama też musi pójść do pracy, starsze rodzeństwo chodzi do szkoły, a 3-latek jest już tak duży, że chodzi do przedszkola.
- Rozmawiajcie w domu dużo o przedszkolu. Mówcie dziecku jak najwięcej pozytywnych rzeczy, np. że w przedszkolu będzie dużo nowych kolegów, że jest tam dużo zabawek, a pani, która będzie się nim opiekować, zna ciekawe zabawy. Zaprezentujcie dziecku przedszkole jako miejsce nieograniczonych możliwości zabawy i nowych kontaktów, gdzie wszyscy będą je lubić i mu pomagać; zwróćcie uwagę na to, że nie wszystkie dzieci w przedszkolu będą nieznanne.
- Postarajcie się o ujednoczenie oddziaływań wychowawczych najbliższej rodziny, np. babci i dziadka, żeby nie żałowali dziecka z tego powodu, że pójdzie do przedszkola; powinni się cieszyć, że dziecko zostanie przedszkolakiem.

- Przedstawcie pozytywne, ale niezbyt wyidealizowany obraz przedszkola. Pomocne w tym mogą być książki o przedszkolu dla dwuipółlatków, np. *Dzień malucha* z serii *Księga malucha*, *Tupcio Chrupcio nie chce iść do przedszkola* czy *Kamyczek – przedszkole* Christine L'Heureux. Dla trzylatków mogą to być np. następujące książki: *Lulaki, pan Czekoladka i przedszkolaki, czyli ważne sprawy małych ludzi* Beaty Ostrowickiej, *Opowiadania dla przedszkolaków* Renaty Piątkowskiej, *Witajcie w przedszkolu* Jutty Garbert i Ingrid Kellner czy też *Żółwia foremka* z serii *Kasia i Kubuś* Ireny Landau. Opowiedzcie dziecku o własnych doświadczeniach z pobytu w przedszkolu.

- Kupujcie wspólnie z dzieckiem wyprawkę do przedszkola, aby czuło się ważne i miało możliwość dokonania wyboru. Dziecko powinno mieć możliwość przyzwyczajania się do tych rzeczy w domu, aby w przedszkolu to wszystko nie było nowe, lecz znajome i zarazem łatwe do rozpoznania. Również wraz z dzieckiem zanieście tę wyprawkę do przedszkola.

- Kilkakrotnie wspólnie z dzieckiem odwiedźcie przedszkole, do którego będzie chodziło. Szczególnie zalecane do odbycia wizyt w przedszkolu są miesiące letnie, kiedy jest mniej dzieci i dużo czasu spędzają one na placu zabaw. Takie wizyty bardzo pozytywnie wpływają na nastawienie dziecka, poczucie bezpieczeństwa i są korzystniejsze niż opowiadanie. Prócz tego dziecko będzie miało pobudzoną ciekawość do poznania nowych zabawek, dalszych doświadczeń wspólnej zabawy. Jeżeli przedszkole organizuje zajęcia adaptacyjne, koniecznie weźcie w nich udział.

- Jeśli w ostatnim czasie miały miejsce zdarzenia, które mogły wywołać u dziecka duży stres, opóźnijcie oddanie dziecka do przedszkola. Może ono bowiem łączyć pójście do przedszkola z przedłużeniem albo konsekwencjami niedobrych sytuacji. Można tu wymienić np. pobyt w szpitalu, dłuższą nieobecność rodziców w domu, złe doświadczenia z opiekunką, rozwód, odejście któregoś z rodziców, przeprowadzkę, pojawienie się rodzeństwa. Oddanie dziecka do przedszkola w tych sytuacjach może dodatkowo spotęgować jego poczucie zagrożenia. Korzystniej byłoby, aby przesunąć pójście dziecka do przedszkola do momentu, aż uspokoi się ono emocjonalnie, albo przez dłuższy czas pozostawiać je w przedszkolu bardzo krótko, od godziny do kilku godzin. W takich przypadkach należy podwójnie zadbać o zaspokojenie potrzeb swojego dziecka, szczególnie tych emocjonalnych.

4.1. Co powinna zawierać przykładowa wyprawka

- Buty na zmianę, które dziecko założy od razu po przyjeździe do przedszkola. Ważne, aby nie były sznurowane, lecz zapinane na zatrzask lub rzepy, gdyż małe dziecko nie potrafi jeszcze wiązać sznurowadeł. Podeszwa obuwia powinna być antypoślizgowa. Na podeszwie można umieścić imię dziecka lub jego inicjały za pomocą markera permanentnego.
- Ubranie na zmianę, gdyż dziecko może łatwo pobrudzić się podczas jedzenia lub zabawy. W komplecie powinny się znaleźć:
 - spodnie/spódniczka,
 - bluzka, koszulka,
 - rajstopki,
 - majtki,
 - skarpetki.
- Strój do zajęć sportowych, np.: dres, koszulka i spodenki. Jeżeli dzieci będą uczęszczaly na basen, to w wyprawce powinien znaleźć się także strój i ręcznik.
- Worek na ubranie na zmianę i na strój sportowy. Worek powinien być podpisany imieniem i nazwiskiem dziecka.
- Piżamka i czasami pościel, również podpisane inicjałami lub imieniem dziecka.
- Najmłodszym dzieciom mogą przydać się śliniaczki.
- Zestaw do mycia zębów (szczoteczkę do zębów, pastę i kubek).
- Ręcznik do rąk, podpisany inicjałami lub imieniem dziecka, i mydło.
- Szczotka lub grzebień do włosów.
- Papier toaletowy i chusteczki higieniczne.
- Pieluszki jednorazowe w przypadku dzieci, które nie opanowały jeszcze sztuki korzystania z toalety.
- Kredki, tradycyjne i świecowe, oraz pisaki.
- Farby wraz z pędzelkiem i kubeczkami na wodę.
- Ołówki, gumka do ścierania i temperówka.
- Bloki – rysunkowy i techniczny.
- Bristol i kolorowa bibuła.
- Zeszyty.
- Plastelina.
- Klej i nożyczki.

*Jest to podstawowe wyposażenie przedszkolaka. Zapewne jednak przedszkole większość z tych rzeczy, szczególnie papierniczych i higienicznych, będzie kupować we własnym zakresie – niemniej w przypadku ich finansowania przez rodziców będzie to zakup, który wystarczy na kilka miesięcy. Należy o to dopytać w placówce.

5. Dlaczego warto zaufać nauczycielowi wychowania przedszkolnego

Nauczyciel wychowania przedszkolnego jest osobą, która pełni wiodącą rolę w procesie edukacji małego dziecka. Decyduje o kierunku i treści pracy wychowawczo-dydaktycznej, dobiera skuteczne metody oddziaływań pedagogicznych.

Nauczyciel wychowania przedszkolnego:

- przejawia postawę demokratyczną, polegającą na okazywaniu dzieciom życzliwości i zrozumienia, pozyskiwaniu sobie ich sympatii i zaufania, umożliwianiu im wspólnego i samodzielnego podejmowania decyzji, zachęcaniu ich do aktywności i samodzielności w różnego rodzaju działaniach praktycznych;
- umożliwia dzieciom wspólne przedyskutowanie nurtujących je problemów, ułatwia im wykonywanie konkretnych zadań, nie wyłączając zadań społecznie użytecznych;
- liczy się z celami i decyzjami grupy jako grupy społecznej, a także z psychospołecznymi potrzebami dzieci, takimi jak: potrzeba bezpieczeństwa, miłości, uznania i samorealizacji, a także udziela niezbędnych informacji i dba o należyty ich przepływ wewnątrz grupy;
- posiada umiejętność nawiązywania i utrzymywania bliskich kontaktów z poszczególnymi dziećmi i z całą grupą;
- uznaje dzieci takimi, jakimi są naprawdę. Zakłada, że każde dziecko jest indywidualnością z charakterystycznymi pragnieniami, potrzebami, zainteresowaniami, motywacjami, swoistym sposobem patrzenia na świat i ludzi, zaletami i wadami, radościami i smutkami, że jest ono niepowtarzalną istotą ludzką, stanowiącą odmienny świat wrażeń, myśli i uczuć. Bezwarunkowo godzi się na osobowość dziecka, na jego swoistą odrębność, na występowanie dziecka w roli członka grupy, która łączy się z przyznaniem mu takich samych praw i obowiązków jak innym dzieciom, okazywania mu zainteresowania i życzliwości;
- akceptuje dziecko niezależnie od tego, czy sprawia problemy czy nie, pilne czy leniwe, pełne ufności czy lęku, roztropne czy nierozważne itp., traktuje je bez chłodnej rezerwy czy powściągliwości, okazuje należyty mu szacunek jako jednostce bezwzględnie wartościowej – to jest bez stawiania jakichkolwiek warunków;
- wczuwa się w stany i procesy psychiczne zachodzące u dzieci. Tworzy trafne wyobrażenia na temat tego, co dzieje się w dziecku, co ono przeżywa i czego pragnie oraz w jaki sposób spostrzega i ocenia świat i samego siebie, rozumie reakcje dziecka niejako od wewnątrz;
- uważnie i cierpliwie słucha dzieci, powstrzymuje się od wszelkich ocen i uwag krytycznych pod ich adresem, nie komentuje rozpoznanych myśli i uczuć dziecka, ogranicza się jedynie do stwierdzenia pewnych faktów związanych z tymi myślami i uczuciami;
- jest autentyczny, czyli zgodny z samym sobą. Jest szczery, spontaniczny w zachowaniu się, w byciu sobą oraz w integracji uczuć i wypowiedzi z zachowaniem. Postępując uczciwie i w sposób naturalny, jest dla dzieci osobą znaczącą, z którą one zwykle się identyfikują. Oznacza to, że jego zachowanie ma dla nich wartość wzoru osobowego;
- nie tylko zna i rozumie potrzeby dziecka, lecz także pragnie i umie je zaspokajać; uczy dzieci radzenia sobie w sytuacji, gdy pewne potrzeby nie mogą być zaspokojone, gdy z jakiejś wartości trzeba zrezygnować na rzecz innej lub ze względu na potrzeby innych ludzi. Dlatego nauczyciel wychowania przedszkolnego nie tylko zna psychikę dziecka i prawidłowości jej rozwoju, lecz także zna dzieci, z którymi pracuje, zwłaszcza ich sytuację rodzinną i historię życia. One bowiem właśnie w znacznej mierze przyczyniają się do ukształtowania określonych sposobów zachowania i reagowania, takich a nie innych właściwości każdego dziecka;
- jest opanowany wewnętrznie, zrównoważony psychicznie, cechuje go takt, łatwość nawiązywania kontaktów i przyjaźni z dziećmi, zdolność przejmowania się losem dzieci i ich życiowymi trudnościami oraz umiejętność odczuwania pewnego zapału, entuzjazmu wobec przejawów życia dzieci i przedszkola;
- posiada pogodne usposobienie, jego stosunek do dzieci wyraża się w życzliwości i sympatii, poszanowaniu i szacunku dla dziecka, w chęci niesienia mu czynnej i przyjacielskiej pomocy. Stałe obcowanie z dziećmi, stała troska o codzienne ich potrzeby, udział we wszystkich mniej i bardziej ważnych sprawach, w porażkach i sukcesach to pożądane postawy rodzicielskie;
- posiada takie cechy osobowości, jak: bezinteresowne zaangażowanie w sprawy dzieci, zrozumienie motywów ich zachowania, łatwość nawiązywania z nimi kontaktu, sprawiedliwe ich ocenianie i traktowanie, wiara w dziecko, cierpliwość i wytrwałość, pracowitość i równowaga psychiczna, wrażliwość zawodowa oraz poczucie moralnej odpowiedzialności za losy dziecka;
- reprezentuje określone wartości etyczne: poczucie odpowiedzialności, obowiązkowość, potrzebę dążenia do doskonałości, moralną odwagę oraz bohaterstwo, gotowość do poświęceń i dążenie do pokonywania trudności;
- jest naturalny, otwarty i szczery w stosunku do dzieci, gdyż jedynie szczera prostota może nawiązać między nim a dziećmi kontakt wychowawczy, umożliwiający oddziaływanie osoby dorosłej na osobowość dziecka. Z prostotą łączy się takt

- pedagogiczny mający swe źródło w subtelności odczuwania dziecka. W procesie wychowania nauczyciel analizuje i osądza nie czyny dziecka, lecz jego motywę. Dziecko bowiem może popełnić czyn karygodny z dobrych pobudek i odwrotnie – czyn może być pozytywny, chociaż wypływa z pobudek negatywnych. Wychowawczo ważne są właśnie te pobudki. Chcąc do nich dotrzeć, nauczyciel musi posiadać wiele subtelności i obiektywizmu. Prostota, takt, subtelność, obiektywizm, cierpliwość i jasność sądu, poparte wiedzą pedagogiczną, tworzą prawdziwy autorytet nauczyciela;
- posiada cechy umysłu pozwalające mu na właściwą ocenę sytuacji wychowawczej oraz na zrozumienie każdego dziecka z osobna. Ma właściwą motywację do zawodu, a także określone postawy, dzięki którym właściwie zorganizuje proces wychowawczo-dydaktyczny w przedszkolu.
- Nauczyciel wychowania przedszkolnego jest człowiekiem, który zadba o dobro, szczęście i bezpieczeństwo dziecka w czasie jego pobytu w przedszkolu. Dlatego warto mu zaufać.

dr Agnieszka Araucz-Boruc – mama Leny i Bartka

Bez zaufania do nauczyciela, bez przekonania, że moje dzieci są w dobrym miejscu, że mogę liczyć na kontakt i wsparcie, byłoby mi trudno, chociażby w kwestii ułatwienia dzieciom przejścia przez te pierwsze najtrudniejsze dni w nowym środowisku. Zresztą moje zaufanie do pracowników przedszkola rzutowało na relacje córki czy syna z nauczycielami. Moja postawa, moje nastawienie było przecież nieustannie obserwowane przez dziecko, zatem zdenerwowanie, zmartwienie, smutek, spokój czy radość były natychmiast odczytywane i przetwarzane, bo jeśli mama zachowuje się spokojnie, to znaczy, że nie mam się o co martwić, ale jeśli mama jest zdenerwowana, to z pewnością dzieje się coś złego, a więc nie powinienem tu zostać – i uruchamiany jest tak zwany mechanizm obronny w postaci płaczu. Z nauczycielami należy współpracować, rozmawiać, włączać się w życie przedszkola, pytać, bo przecież chodzi o nasze dzieci, a chcemy dla nich jak najlepiej.

mgr Aleksandra Kurosad – nauczyciel w Niepublicznym Przedszkolu „Biedroneczka” w Domanicach

Nauczyciel wychowania przedszkolnego to profesjonalista z wyższym wykształceniem. Przez kilka godzin dziennie zastępuje dziecku dom i rodziców. Bez zaufania do nauczyciela nie ma szansy na komfort psychiczny rodzica, co mimowolnie przekłada się na zachowanie dziecka. Brak konfrontacji rodzica i nauczyciela (współpracy) ma potężny wpływ na sukces pedagogiczno-wychowawczy. Ja, jako nauczyciel, też mam wpływ na wzbudzenie zaufania u rodzica. Zadawanie rodzicom pytań dotyczących dziecka, pogadanki pozwalają nawiązać dobre relacje z rodzicami.

Kochani Rodzice, nie bójcie się zadawać nam pytań, rozmawiać z nami o różnych sytuacjach życiowych. Możemy pomóc Wam spojrzeć w inny sposób na dziecko. Jesteśmy po to, aby Wam pomagać w prawidłowym wychowaniu waszej pociechy. Popętnianie błędów wychowawczych jest rzeczą ludzką, dlatego korzystajcie z naszych porad, abyście nie zostali z nimi sami. Rodzice, ufajcie nam. Naprawdę warto.

6. Co należy zrobić, aby zapisać dziecko do przedszkola*

Szczegółowych informacji o rekrutacji do przedszkola rodzice powinni szukać na stronie internetowej wybranego przedszkola lub na stronie urzędu miasta lub gminy, której podlega pałcówka.

- Jeśli Twoje dziecko chodzi już do przedszkola i chcesz, żeby nadal do niego chodziło — złóż u dyrektora deklarację kontynuowania edukacji w tym przedszkolu. Wzór deklaracji otrzymasz w przedszkolu. Zrób to najpóźniej 7 dni przed rekrutacją.
- Jeśli Twoje dziecko chodzi już do przedszkola, ale chcesz, żeby chodziło do innego — weź udział w rekrutacji do przedszkola. Poniżej dowiesz się, jak to zrobić.
- Jeśli chcesz zapisać dziecko po raz pierwszy do przedszkola — weź udział w rekrutacji do przedszkola. Poniżej dowiesz się, jak to zrobić.

6.1. Kto może zapisać dziecko do przedszkola

Rodzice albo opiekunowie prawni dziecka. Opiekun prawny dziecka to osoba, której sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem.

6.2. Ile lat może mieć dziecko

Dziecko może zacząć chodzić do przedszkola, kiedy ma dwa i pół roku.

Dzieci, które mają 6 lat, muszą chodzić do przedszkola. Dlatego — jeśli Twoje dziecko ma 6 lat — możesz mieć pewność, że urząd gminy lub miasta zapewni dla niego miejsce w przedszkolu. Urząd gminy lub miasta musi zapewnić również miejsca w przedszkolach wszystkim dzieciom, które mają 4 lata i 5 lat i ich rodzice chcą, żeby chodziły do przedszkola.

6.3. Kiedy zapisać dziecko do przedszkola

Terminy zapisów znajdziesz na stronie internetowej Twojego urzędu miasta lub gminy. Znajdziesz tam też listę przedszkoli, które uczestniczą w rekrutacji, z informacją o liczbie wolnych miejsc.

Jeśli chcesz zapisać dziecko do przedszkola nie tam, gdzie mieszkasz (w innej gminie lub innym mieście), również możesz wziąć udział w rekrutacji. Pamiętaj jednak, że przedszkole w pierwszej kolejności przyjmie dzieci ze swojej gminy. Jeśli po zakończeniu rekrutacji dla dzieci ze swojej gminy zostaną jeszcze wolne miejsca, przedszkole może przyjąć dzieci z innej gminy. Dowiedz się w wybranym przedszkolu, czy są jeszcze wolne miejsca lub kiedy będzie rekrutacja uzupełniająca. Zasada ta dotyczy też oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

*Opracowano na podstawie <https://obywatel.gov.pl/edukacja/przedszkole-i-zapisy-do-przedszkola>. Ostatnia aktualizacja: 29.02.2016. Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Edukacji Narodowej.

6.4. Jak zapisać dziecko do przedszkola – krok po kroku

1. Wybierz przedszkole publiczne, do którego chcesz zapisać dziecko.
2. Skontaktuj się z wybranym przedszkolem i dowiedz się, kiedy rozpoczyna ono rekrutację oraz czy prowadzi ją przez internet.
3. Teraz masz dwie możliwości:

a) jeśli przedszkole nie prowadzi rekrutacji przez internet:

- odwiedź wybrane przedszkole,
- weź wniosek o przyjęcie do przedszkola,
- wypełnij wniosek,
- złóż gotowy wniosek w tym przedszkolu,

b) jeśli przedszkole prowadzi rekrutację przez internet:

- wejdź na stronę internetową urzędu miasta lub gminy,
- zarejestruj się na platformie rekrutacyjnej,
- wypełnij formularz i wskaż przedszkola, do których chcesz zapisać Twoje dziecko. Wyświetlą Ci się wszystkie przedszkola, które biorą udział w rekrutacji elektronicznej w Twojej gminie lub w Twoim mieście. Możesz wybrać maksymalnie trzy przedszkola. Pamiętaj, żeby zaznaczyć je w odpowiedniej kolejności: jako pierwsze wskaż to, na którym najbardziej Ci zależy. Jeśli Twoje dziecko nie dostanie się do pierwszego z nich, to możliwe, że dostanie się do drugiego lub trzeciego w rekrutacji uzupełniającej,
- kliknij przycisk, który potwierdzi zakończenie rejestracji. Urząd może Cię poprosić o wydrukowanie dokumentów. Zanieś je wtedy do przedszkola.

4. Czekaj na ogłoszenie listy zakwalifikowanych i niezakwalifikowanych dzieci.
5. Gdy dziecko zostanie zakwalifikowane do przedszkola – potwierdź swoje zgłoszenie i przynieś dodatkowe dokumenty (jeśli są potrzebne). Szczegóły znajdziesz w punkcie 6.9. (s. 27) *Dodatkowe dokumenty*.
6. Czekaj na ogłoszenie listy przyjętych i nieprzyjętych dzieci.
7. Jeśli Twoje dziecko zostało przyjęte, podpisz umowę z przedszkolem.

6.5. Gdzie złożyć wniosek

- W wybranym przedszkolu – jeśli przedszkole nie prowadzi rekrutacji przez internet.
- Zarejestruj się na platformie rekrutacyjnej i tam złóż swój wniosek – jeśli przedszkole prowadzi rekrutację przez internet.

6.6. Ile zapłacisz

Usługa jest bezpłatna.

6.7. Co przygotować

- Wniosek o przyjęcie do przedszkola – jeśli składasz wniosek bezpośrednio w przedszkolu, a nie przez internet. Możesz go dostać w przedszkolu oraz urzędzie miasta lub gminy.
- Jeśli składasz wniosek przez internet, urząd może cię poprosić o dostarczenie dokumentów. Postępuj wtedy zgodnie ze wskazówkami, które znajdziesz na platformie rekrutacyjnej.

6.8. Jakie są zasady rekrutacji do przedszkoli

W pierwszej kolejności do przedszkola dostanie się:

- dziecko z rodziny wielodzietnej,
- dziecko z niepełnosprawnością,
- dziecko, którego rodzice albo rodzeństwo są osobami z niepełnosprawnością,
- dziecko, które wychowuje tylko jeden z rodziców,
- dziecko, które wychowuje się w rodzinie zastępczej.

Ponadto każda gmina może ustalić dodatkowe kryteria, które mogą wynikać z lokalnych potrzeb społecznych. Sprawdź w swojej gminie, jakie są zasady rekrutacji do przedszkoli. Pamiętaj, że gmina musi zapewnić miejsce w przedszkolu każdemu pięcioletkowi.

6.9. Jakie dodatkowe dokumenty należy złożyć

To jakie dodatkowe dokumenty powinieneś złożyć, zależy od sytuacji Twojej rodziny.

Jeśli dziecko jest z rodziny wielodzietnej, to powinieneś złożyć oświadczenie o wielodzietności rodziny. Oświadczenie napisz samodzielnie.

Jeśli w rodzinie jest osoba z niepełnosprawnością, to powinieneś złożyć orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – wydane ze względu na niepełnosprawność lub orzeczenie o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności.

Jeśli jesteś samotnym rodzicem, to powinieneś złożyć:

- prawomocny wyrok sądu rodzinnego (który stwierdza rozwód albo separację) albo akt zgonu rodzica,
- oświadczenie o samotnym wychowywaniu dziecka oraz niewychowywaniu żadnego dziecka wspólnie z jego rodzicem.

Oświadczenie dostaniesz w przedszkolu albo urzędzie gminy lub miasta. Możesz je też napisać samodzielnie.

Jeśli wychowujesz dziecko w rodzinie zastępczej, to powinieneś złożyć dokument, który potwierdzi, że dziecko wychowuje się w rodzinie zastępczej.

6.10. Kiedy kończy się rekrutacja

Sprawdź w urzędzie miasta lub gminy.

6.11. Co zrobić, jeśli Twoje dziecko nie dostało się do wybranego przedszkola

1. Możesz odwołać się od decyzji komisji rekrutacyjnej.

W tym celu:

- poproś komisję rekrutacyjną, żeby uzasadniła, dlaczego nie przyjęła Twojego dziecka. Zrób to najpóźniej 7 dni od ogłoszenia listy dzieci przyjętych i nieprzyjętych do przedszkola,
- złóż u dyrektora przedszkola odwołanie od decyzji komisji rekrutacyjnej. Zrób to najpóźniej 7 dni od otrzymania takiego uzasadnienia. Jeśli dyrektor też odmówi przyjęcia dziecka do przedszkola, możesz złożyć skargę do sądu administracyjnego.

2. Możesz wziąć udział w rekrutacji uzupełniającej:

- jeśli przedszkole nie prowadziło rekrutacji przez internet:
 - wejdź na stronę urzędu miasta lub gminy,
 - sprawdź, które przedszkola mają jeszcze wolne miejsca i kiedy rozpocznie się rekrutacja uzupełniająca,
 - weź udział w rekrutacji uzupełniającej; wygląda ona tak samo jak pierwsza rekrutacja,
- jeśli przedszkole prowadziło rekrutację przez internet – sprawdź listy dzieci przyjętych w kolejnym przedszkolu wpisanym we wniosku.

Owocna edukacja

Indywidualne wspieranie rozwoju przedszkolaka

Rozwija:

- sprawność manualną i orientację przestrzenną
- zainteresowania czytelnicze
- umiejętność klasyfikowania, wskazywania różnic i podobieństw
- pamięć wzrokową i umiejętność organizowania pola spostrzeżeniowego
- percepcję słuchową i słuch fonematyczny
- umiejętność kodowania i dekodowania
- myślenie i mowę
- umiejętność liczenia i intuicję geometryczną